

II

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

par tiešsaistē pārdoto produktu tirgus uzraudzību

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2017/C 250/01)

Saturis

IEVADS	2
A DAĻA. TIEŠSAISTĒ PĀRDOTAJIEM PRODUKTIEM PIEMĒROJAMĀIS TIESISKAIS REGULĒJUMS	3
1. JĒDZIENS “LAIST TIRGŪ” TIEŠSAISTES PĀRDOŠANAS KONTEKSTĀ	4
1.1. Jēdziena “laist tirgū” vispārīgs skaidrojums	4
1.2. Jēdziens “laist tirgū” e-komercijas kontekstā	5
2. TIRGUS UZRAUDZĪBAS IESTĀŽU UZDEVUMI UN PIENĀKUMI	6
3. UZŅĒMĒJU UZDEVUMI UN PIENĀKUMI	6
3.1. Ražotāji, pilnvarotie pārstāvji, importētāji un izplatītāji	6
3.2. Izpildes pakalpojumu sniedzēji	6
3.2.1. Izpildes pakalpojumu sniedzēju uzdevumi tiešsaistes piegādes ķēdē	6
3.2.2. Izpildes pakalpojumu sniedzēju pienākumi tiešsaistes piegādes ķēdē	7
3.3. Citas iesaistītās personas	9
3.3.1. Deklarētājs saskaņā ar Savienības Muitas kodeksu	9
3.3.2. Tiešsaistes starpnieku pakalpojumu sniedzēji	9
3.3.3. Pasta pakalpojumu sniedzēji	11
B DAĻA. TIEŠSAISTĒ PĀRDOTO PRODUKTU TIRGUS UZRAUDZĪBAS PRAKTISKIE ASPEKTI	11
1. TIRGUS UZRAUDZĪBAS VISPĀRĪGIE PRINCIPI	11
2. TIEŠSAISTES TIRGUS UZRAUDZĪBAS STRATĒĢIJA UN PLĀNOŠANA	12
3. TIEŠSAISTES TIRGUS UZRAUDZĪBAS ORGANIZĀCIJA	12
4. TIEŠSAISTĒ VEIKTO IZMEKLĒŠANAS PASĀKUMU SPECIFIKA UN VAJADZĪBAS	13
5. AR TIEŠSAISTĒ PĀRDOTIEM PRODUKTIEM SAISTĪTIE KORIGĒJOŠIE PASĀKUMI	14
5.1. Korigējošie pasākumi, kuri ir atkarīgi no uzņēmēja atrašanās vietas	14
5.1.1. Ja uzņēmējs ir iestādes teritoriālajā kompetencē	14
5.1.2. Ja uzņēmējs atrodas ES, bet ārpus iestādes teritoriālās kompetences	14
5.1.3. Ja uzņēmējs atrodas ārpus ES	15
5.2. Tiešsaistē pārdotiem produktiem piemērojamie specifiskie koriģējošie pasākumi	15

C DAĻA. PATĒRĒTĀJU UN UZŅĒMUMU INFORMĒŠANA PAR TIEŠSAISTĒ PĀRDOTO PRODUKTU DROŠĪBU UN ATBILSTĪBU	16
1. PATĒRĒTĀJU INFORMĒŠANA	16
1.1. Ko patērētājiem vajadzētu zināt?	17
1.2. Kā dalībvalstīm informēt patērētājus par produktu drošības aspektiem, kas jāņem vērā, iepērkoties tiešsaistē?	17
1.2.1. Iestāžu tīmekļa vietnes	17
1.2.2. Plašsaziņas līdzekļu un informēšanas kampaņu izmantošana	18
1.2.3. Patērētāju sūdzību sistēmas	18
2. UZŅĒMĒJU INFORMĒŠANA	18

IEVADS

Internets ir mainījis iepirkšanās paradumus un to, kā uzņēmumi reklamē un tirgo savas preces un pakalpojumus. E-komercija sniedz jaunas patērētāju un uzņēmumu mijiedarbības iespējas un uzlabo patērētāju labklājību, jo tiešsaistē cenas ir zemākas, bet izvēle – plašāka⁽¹⁾. E-komercijas nozarē notiek strauja izaugsme, kas potenciāli var būtiski veicināt Eiropas Savienības (ES) izaugsmes mērķu sasniegšanu⁽²⁾.

Tomēr e-komercijas attīstība rada zināmas grūtības saistībā ar patērētāju un citu galalietotāju veselības un drošības aizsardzību no bīstamiem nepārtikas produktiem un/vai produktiem, kuri neatbilst prasībām, kas noteiktas Savienības saskaņošanas tiesību aktos par produktiem (“neatbilstīgi produkti”) ⁽³⁾. Šajā saistībā un, salīdzinot ar bezsaistes tirdzniecību, tirgus uzraudzības iestādēm dalībvalstīs rodas vairākas grūtības, piemēram:

- i) grūtības attiecībā uz tiešsaistē pārdošanai piedāvāto produktu izsekošanu un atbildīgo uzņēmēju identificēšanu;
- ii) tādu uzņēmēju skaita palielināšanās, kuri atrodas ārpus ES teritorijas un piedāvā produktus pārdošanai tiešsaistē, tostarp pārdod tieši patērētājiem un citiem galalietotājiem ES, šādi apgrūtinot produktu noteikumu īstenošanu;
- iii) grūtības veikt riska novērtējumus un drošuma pārbaudes tāpēc, ka produkti nav fiziski pieejami;
- iv) grūtības iegūt produktu paraugus pārbaudei veikšanai, jo attiecīgie tiesību akti dažās dalībvalstīs nepieļauj pirkumus tiešsaistē vai anonīmus pirkumus (piemēram, kontrolpirkumus);
- v) grūtības saistībā ar interneta vidi piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/95/EK par produktu vispārēju drošību (Produktu vispārējās drošības direktīva)⁽⁴⁾, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību⁽⁵⁾;
- vi) patērētāju un uzņēmumu nepietiekama informētība par drošu un atbilstīgu produktu pirkšanu un pārdošanu tiešsaistē.

Šā paziņojuma mērķis ir palīdzēt dalībvalstu iestādēm panākt ES tiesību aktu par nepārtikas produktu drošību un atbilstību izpildi. Šis dokuments attiecas uz materiālām precēm un neietver neiegultu programmatūru un lietotnes. Paziņojums attiecas uz Produktu vispārējās drošības direktīvas un Regulas (EK) Nr. 765/2008 piemērošanu; tie ir divi galvenie tiesību akti, ar kuriem reglamentē tirgus uzraudzību, produktu drošību un atbilstību tiešsaistes tirdzniecībā. Paziņojumā arī aprakstīti tirgus uzraudzības labas prakses piemēri attiecībā uz tiešsaistē pārdotiem produktiem un saziņu ar uzņēmumiem un patērētājiem.

⁽¹⁾ Organizācijas *Civic Consulting* 2011. gadā veiktā patēriņa tirgus pētījumā par e-komercijas un interneta mārketinga darbību un mazumtirdzniecības preču pārdošanas metodēm tika lēsts, ka vienots ES e-komercijas tirgus, kurā e-komercijas daļa būtu 15 %, ik gadus uzlabotu patērētāju labklājību (pateicoties zemākām cenām un plašākai izvēlei internetā) EUR 204,5 miljardu apmērā.

⁽²⁾ Saskaņā ar 2015. gada datiem 65 % no iedzīvotājiem, kuri izmanto internetu privātiem mērķiem, gada laikā ir izmantojuši to arī preču vai pakalpojumu iegādei. Avots – *Eurostat*.

⁽³⁾ Skatīt Komisijas paziņojumu “Zilā rokasgrāmata” par ES produktu noteikumu īstenošanu, 2016. gads” (OV C 272, 26.7.2016.).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 3. decembra Direktīva 2001/95/EK par produktu vispārēju drošību (OV L 11, 15.1.2002., 4. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regula (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (OV L 218, 13.8.2008., 30. lpp.).

Uzlabojot ES noteikumu izpildi attiecībā uz tiešsaistē tirgotiem produktiem, tiks veicināta nepārtikas produktu drošība un atbilstība, kā arī labāk aizsargāta ES patērētāju un citu galalietotāju veselība un drošība. Augstāka produktu drošība un atbilstība e-komercijā palielina uzticēšanos tiešsaistes tirgiem un sekmē e-komercijas attīstību. Labāka izpilde arī palīdz nodrošināt vienlīdzīgus apstākļus uzņēmējiem tradicionālajās un tiešsaistes piegādes ķēdēs un uzņēmējiem, kuri atrodas gan ES teritorijā, gan ārpus tās. Tādējādi šis paziņojums palīdz īstenot vienu no Komisijas prioritātēm – digitālā vienotā tirgus turpmāku attīstību.

Šis paziņojums ir adresēts dalībvalstīm un Islandei, Lihtenšteinai un Norvēģijai, kuras ir parakstījušas Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu ⁽⁶⁾ (EEZ). Tādēļ atsaucies uz ES, Savienību un vienoto tirgu jāsaprot arī kā atsaucies uz EEZ vai EEZ tirgu.

Šā paziņojuma mērķis ir veicināt izpratni par ES tiesību aktiem par produktiem, kā arī sekmēt viendabīgāku un saskaņotāku šo tiesību aktu piemērošanu attiecībā uz tiešsaistē pārdotajiem produktiem. Paziņojumā ņemtas vērā diskusijas ar dalībvalstu iestādēm un ieinteresētajām personām, kas norisinājās sadarbības procesa ietvaros laikposmā no 2013. līdz 2016. gadam.

Šis paziņojums ir iecerēts tikai kā norādījumu dokuments – juridisks spēks ir tikai Savienības tiesību aktu tekstam. Paziņojuma mērķis ir sniegt ieteikumus, pamatojoties uz esošo kopējo pieredzi un paraugpraksi. Informācija ir vispārīga un neattiecas ne uz vienu konkrētu personu vai struktūru.

Vienīgā kompetentā iestāde, kas ir tiesīga autoritatīvi interpretēt ES tiesību aktus, ir Eiropas Savienības Tiesa. Šajā dokumentā paustie viedokļi neskar nostāju, kāda Eiropas Komisijai varētu būt Eiropas Savienības Tiesā. Nedz Eiropas Komisija, nedz personas, kuras darbojas tās vārdā, neatbild par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.

Tā kā šis paziņojums atspoguļo tā izstrādāšanas laikā esošo situāciju, sniegtie norādījumi vēlāk var tikt grozīti.

A DAĻA. TIEŠSAISTĒ PĀRDOTAJIEM PRODUKTIEM PIEMĒROJAMĀIS TIESISKAIS REGULĒJUMS

A daļā sniegti norādījumi par Produktu vispārējās drošības direktīvas un Regulas (EK) Nr. 765/2008 piemērošanu tiešsaistē pārdotiem produktiem ⁽⁷⁾.

Produktu vispārējās drošības direktīvas mērķis ir nodrošināt to, lai Savienības tirgū laistie produkti būtu droši. Tajā noteiktas prasības attiecībā uz tirgus uzraudzības organizēšanu un īstenošanu saistībā ar nepārtikas patēriņa produktu veselības un drošības aspektiem. Ietverti ir arī produkti, kurus piegādā vai dara pieejamus patērētājiem lietošanai pakalpojumu sniegšanas ietvaros. Direktīva attiecas uz visiem nepārtikas patēriņa produktiem, ja vien ES tiesību aktos, ar kuriem reglamentē attiecīgo produktu drošību ⁽⁸⁾, nav konkrētu noteikumu ar tādu pašu mērķi. Tādējādi direktīva darbojas kā drošības tīkls, jo aptver patēriņa produktus, uz kuriem neattiecas specifiskāki ES produktu jomas tiesību aktu noteikumi.

Regulā (EK) Nr. 765/2008, kuras mērķis ir nodrošināt augstu aizsardzības līmeni attiecībā uz sabiedrības veselību un vispārējo drošību, lietotāju veselību un drošību darba vietā, vides drošību u. c., ir noteiktas prasības attiecībā uz tirgus uzraudzības organizēšanu un īstenošanu attiecībā uz visiem patēriņa un nepatēriņa produktiem, uz kuriem attiecas Savienības saskaņošanas tiesību akti par produktiem ⁽⁹⁾. Regulu (EK) Nr. 765/2008 piemēro visiem produktiem, ja vien

⁽⁶⁾ OV L 1, 3.1.1994., 3. lpp.

⁽⁷⁾ Saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta a) punktu "produkts" ir jebkurš produkts – arī pakalpojuma sniegšanas sakarā –, kas paredzēts patērētājiem vai ko loģiski paredzamos apstākļos varētu lietot patērētāji pat tad, ja tas nav viņiem paredzēts; kuru [par samaksu vai bez maksas] piegādā vai dara pieejamu tirdzniecības gaitā un kas var būt jauns, lietots vai atjaunots. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 765/2008 15. panta 4. punktu "produkts" ir jebkura ražošanas procesā radīta viela, preparāts vai prece, izņemot pārtiku, barību, dzīvus augus un dzīvniekus, cilvēku izcelsmes produktus un augu un dzīvnieku produktus, kuri ir tieši saistīti ar tā turpmāku pavairošanu.

⁽⁸⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 1. panta 2. punkts.

⁽⁹⁾ Uz produktiem attiecināmo Savienības saskaņošanas aktu nepilnīgu sarakstu skatīt I pielikumā Komisijas 2016. gada 5. aprīļa Paziņojumam C(2016) 1958 final "Zilā rokasgrāmata" par ES produktu noteikumu īstenošanu, 2016. gads", kas pieejams vietnē http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=7326&lang=en&title=%E2%80%98Blue-Guide-%E2%80%99-on-the-implementation-of-EU-product-rules

citos Savienības saskaņošanas tiesību aktos nav paredzēti īpaši noteikumi ar tādu pašu mērķi, būtību vai ietekmi⁽¹⁰⁾. Uz energoproduktu pārdošanu tiešsaistē attiecas attiecīgās nozares tiesību akti⁽¹¹⁾; tie papildina ES energoefektivitātes marķēšanas un ekodizaina noteikumus⁽¹²⁾, kuru mērķis ir samazināt enerģijas patēriņu un informēt patērētājus.

Lai noskaidrotu, vai ir piemērojama Produktu vispārējās drošības direktīva un Regula (EK) Nr. 765/2008, vispirms jāizvērtē, vai produkts tiek piegādāts komercdarbības kontekstā. Produkti tiek piegādāti komercdarbības kontekstā tiešsaistes tirdzniecībā, ja tiešsaistes uzņēmējs⁽¹³⁾ tos piedāvā pārdošanai patērētājiem vai citiem galalietotājiem ES. Produkti parasti tiek piedāvāti pārdošanai tiešsaistē par maksu. Tomēr arī produktu bezmaksas piegādi noteiktos apstākļos var uzskatīt par komercdarbību⁽¹⁴⁾. Pārdošanu no patērētāja patērētājam (C2C) parasti neuzskata par komercdarbību⁽¹⁵⁾, tāpēc Produktu vispārējās drošības direktīva un Regula (EK) Nr. 765/2008 uz to neattiecas.

Par visbūtiskākajiem tiešsaistes tirdzniecībai tiek uzskatīti turpmāk minētie trīs ES tiesiskā regulējuma trīs aspekti:

- jēdziens “laist tirgū”,
- tirgus uzraudzības iestāžu pienākumi,
- attiecīgo uzņēmēju pienākumi.

Turpmākajās nodaļās izklāstīta šo trīs aspektu interpretācija attiecībā uz tiešsaistes pārdošanu.

1. Jēdziens “laist tirgū” tiešsaistes pārdošanas kontekstā

1.1. Jēdziena “laist tirgū” vispārīgs skaidrojums

Produktu vispārējās drošības direktīva, Regula (EK) Nr. 765/2008 un Savienības saskaņošanas tiesību akti attiecīgajās darbības jomās attiecas uz produktiem, kuri tiek laisti Savienības tirgū, neatkarīgi no pārdošanas veida, tostarp ar tālpārdošanu un tiešsaistes pārdošanu⁽¹⁶⁾. Neatkarīgi no pārdošana veida, laižot produktus ES tirgū, tiem jābūt drošiem un jāatbilst piemērojamajiem tiesību aktiem.

Regulā (EK) Nr. 765/2008 termins “laist tirgū” nozīmē “produktu pirmo reizi darīt pieejamu [Savienības] tirgū”, bet termins “darīt pieejamu tirgū” nozīmē “produkta piegādi izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai [Savienības] tirgū [komercdarbības gaitā] par maksu vai bez maksas”⁽¹⁷⁾. Šiem jēdzieniem ir juridiskas sekas attiecībā uz atbildīgo uzņēmēju⁽¹⁸⁾ un to pienākumu identificēšanu saskaņā ar Savienības saskaņošanas tiesību aktiem par produktiem, kas sīkāk izskaidroti “Zilajā rokasgrāmatā”⁽¹⁹⁾.

Produktu vispārējās drošības direktīvā nav lietots termins “pirmo reizi darīt pieejamu tirgū”, bet ir lietoti jēdzieni “laist tirgū”, “piegādāt” un “darīt pieejamu”, nedefinējot nevienu no tiem⁽²⁰⁾⁽²¹⁾. Saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvu uzņēmēji tiek identificēti, pamatojoties uz to, vai viņu darbība ietekmētu produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību⁽²²⁾. Tai pat laikā Produktu vispārējās drošības direktīvas kontekstā var uzskatīt, ka jēdziens “laist tirgū” aptver visus

⁽¹⁰⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 5. apsvērumš.

⁽¹¹⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas 2014. gada 5. marta Deleģēto regulu (ES) Nr. 518/2014 par energopatēriņu ietekmējošu ražojumu marķējumu internetā.

⁽¹²⁾ Pārskats par saskaņotajiem tiesību aktiem, ar kuriem nosaka prasības energoefektīviem produktiem, ir pieejams vietnē <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products>.

⁽¹³⁾ Tiešsaistes uzņēmēji ir izgatavotāji, ražotāji, importētāji vai izplatītāji, kuri darbojas tiešsaistē, atbilstoši definīcijām attiecīgi Produktu vispārējās drošības direktīvā un Regulā (EK) Nr. 765/2008.

⁽¹⁴⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta a) punkts un Regulas (EK) Nr. 765/2008 2. panta 1. punkts.

⁽¹⁵⁾ Tomēr tas, vai C2C produkts tiek piegādāts, veicot komercdarbību, jāizvērtē katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā visus attiecīgos kritērijus, piemēram, piegāžu regularitāti, piegādātāja nolūku u. c.

⁽¹⁶⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 7. apsvērumš.

⁽¹⁷⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 2. pants.

⁽¹⁸⁾ Piemēram, importētājs ir uzņēmējs, kurš laiž produktus tirgū, savukārt izplatītājs ir uzņēmējs, kurš dara tos pieejamus tirgū (skatīt Regulas (EK) Nr. 765/2008 2. panta 5. un 6. punktu).

⁽¹⁹⁾ Komisijas paziņojums C(2016) 1958 final.

⁽²⁰⁾ Piemēram, 1. panta 1. punkts, 2. panta a) punkts, 3. panta 1. punkts, 5. panta 2. un 3. punkts. Turklāt Produktu vispārējās drošības direktīvā šajā kontekstā tiek izmantots jēdziens “piegādāt” (piemēram, 2. panta a) punktā, 5. panta 1. punkta trešajā daļā, 5. panta 2. punktā un 6. apsvērumā).

⁽²¹⁾ Definīcijas, kuras ir noteiktas Regulā (EK) Nr. 765/2008, nevar *mutatis mutandis* pārcelt Produktu vispārējās drošības direktīvas piemērošanas nolūkā.

⁽²²⁾ Piemēram, jēdziena “ražotājs” definīcija ietver “profesionālus piegādes ķēdes dalībniekus, ciktāl viņu darbība var ietekmēt produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību”, bet “izplatītājs” ir “jebkurš profesionāls piegādes ķēdes dalībnieks, kura darbība neietekmē produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību”.

piegādes ķēdes posmus, tostarp produkta “pirmo” darīšanu pieejamu un pēcāku darīšanu pieejamu (ko veic, piemēram, izplatītājs) vai piegādi (piemēram, pakalpojuma sniegšanas kontekstā ⁽²³⁾).

Tādējādi produktiem, uz kuriem attiecas Savienības saskaņošanas tiesību akti, un produktiem, uz kuriem attiecas Produktu vispārējās drošības direktīva, ir jābūt drošiem, sākot no brīža, kad tie pirmo reizi darīti pieejami Savienības tirgū ⁽²⁴⁾.

1.2. Jēdziens “laist tirgū” e-komercijas kontekstā

E-komercijas biznesa modeļos produkti var nonākt pie patērētājiem un citiem galalietotājiem pa dažādiem kanāliem.

a) Ražotājs ⁽²⁵⁾, importētājs ⁽²⁶⁾, izplatītājs ⁽²⁷⁾ vai ražotājs ⁽²⁸⁾ ir reģistrēts ES

Ja ražotājs, importētājs vai izplatītājs ir reģistrēts ES, salīdzinot ar gadījumiem, kad produkti tiek piedāvāti tradicionālajos fiziskajos veikalos, atšķiras tikai pārdošanas veids ⁽²⁹⁾. Produktus, kurus ražotājs, importētājs vai izplatītājs, kurš ir reģistrēts ES, piedāvā tiešsaistes pārdošanā patērētājiem un citiem galalietotājiem Savienības tirgū, uzskata par laistiem Savienības tirgū. Tāpēc tiem ir jāatbilst piemērojamiem ES tiesību aktiem par produktiem.

b) Ražotājs ⁽³⁰⁾, importētājs ⁽³¹⁾, izplatītājs ⁽³²⁾ un ražotājs ⁽³³⁾ ir reģistrēts ārpus ES

ES tiesību akti par produktiem attiecas arī uz gadījumiem, kad tiešsaistes pārdevēji, kuri ir reģistrēti ārpus ES, pārdod preces patērētājiem un citiem galalietotājiem ES. Tādējādi, ja ražotājs, importētājs un izplatītājs ir reģistrēti ārpus ES, lai noteiktu, vai produkts tiek laists Savienības tirgū, vispirms ir jānoskaidro, vai ārpus ES reģistrēta tiešsaistes pārdevēja piedāvājums ir domāts ES patērētājiem un citiem galalietotājiem.

Novērtējums jāveic katrā gadījumā atsevišķi, noskaidrojot, vai no tūmekļa vietnes un tiešsaistes pārdevēja vispārējās darbības ir acīmredzams, ka tas vēlas pārdot produktus patērētājiem un citiem galalietotājiem dalībvalstīs. Var tikt izvērtēti šādi aspekti: vai darbība ir starptautiska, vai tiek lietotas dalībvalstu valodas un valūtas (piemēram, euro), vai domēna nosaukums ir reģistrēts kādā no dalībvalstīm un uz kādām teritorijām ir iespējama piegāde ⁽³⁴⁾.

Ja tiešsaistes uzņēmējs nodrošina piegādi uz adresēm ES teritorijā, no patērētājiem un citiem galalietotājiem ES maksājumu veikšanai par produktu pieņem valūtas, kuras izmanto ES, un izmanto kādu no ES valodām, uzņēmējs vērš savu darbību uz ES patērētājiem un citiem galalietotājiem, kuri atrodas ES.

Produkta pasūtījuma fiziska izpilde attiecībā uz patērētājiem un citiem galalietotājiem ES, ko veic attiecīgais tiešsaistes pārdevējs, kurš ir reģistrēts ārpus ES, tostarp, ja to veic izpildes pakalpojumu sniedzējs neatkarīgi no tā, vai tas ir reģistrēts ES vai ārpus tās ⁽³⁵⁾, ir neapstrīdams apstiprinājums tam, ka produkts ir laists ES tirgū. Dalībvalstu iestādēm ir tiesības veikt nepieciešamās darbības pirms pasūtījuma fiziskās izpildes, kā tas izriet gan no Produktu vispārējās drošības direktīvas, gan Regulas (EK) Nr. 765/2008 redakcijas ⁽³⁶⁾.

⁽²³⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta a) punkts.

⁽²⁴⁾ Skatīt jo īpaši Produktu vispārējās drošības direktīvas 3. panta 1. punktu.

⁽²⁵⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē (*manufacturer*).

⁽²⁶⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē.

⁽²⁷⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 vai Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē.

⁽²⁸⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē (*producer*).

⁽²⁹⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 7. apsvērumā ir precizēts, ka direktīva būtu jāattiecinā uz produktiem neatkarīgi no to pārdošanas veida, ieskaitot tālpārdošanu un elektronisko pārdošanu.

⁽³⁰⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē (*manufacturer*).

⁽³¹⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē.

⁽³²⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 vai Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē.

⁽³³⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē (*producer*).

⁽³⁴⁾ Skatīt arī Eiropas Savienības Tiesas 2011. gada 12. jūlija spriedumu lietā *L'Oréal SA u. c./eBay*, C-324/09, 65. punkts, un Eiropas Savienības Tiesas 2010. gada 7. decembra spriedumu apvienotajās lietās *Peter Pammer/Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG, C-585/08, Hotel Alpenhof GesmbH/Oliver Heller, C-144/09*.

⁽³⁵⁾ Sīkāk par izpildes pakalpojumu sniedzējiem skatīt šā paziņojuma 3.2. punktā.

⁽³⁶⁾ Piemēram, Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteikts, ka attiecībā uz jebkuru produktu, kas var būt bīstams, uz laiku, kas vajadzīgs dažādo drošības novērtējumu, pārbaūžu un kontroles veikšanai, drīkst veikt pasākumus – pagaidu kārtā aizliegt tā piegādi, piegādes piedāvāšanu vai produkta izstādīšanu; skatīt arī Regulas (EK) Nr. 765/2008 16. panta 2. punktu un 15. panta 4. punktu kopā ar 2. panta 17. punktu.

Tādējādi, ja ražotāji vai izplatītāji ir reģistrēti ārpus ES un vērs savus produktu tiešsaistes pārdošanas piedāvājumus uz Savienības tirgu, tiem ir jāievēro prasības piemērojamajos ES tiesību aktos par produktiem.

2. Tirgus uzraudzības iestāžu uzdevumi un pienākumi

Attiecīgās dalībvalstu iestādes ir atbildīgas par tirgus uzraudzības veikšanu un ir kompetentas pārbaudīt, vai produkti, kas tiek pārdoti tiešsaistē, ir droši un atbilst ES tiesību aktiem par produktiem. Turklāt attiecībā uz produktiem, kas iegādāti trešo valstu interneta veikalos un pēc tam importēti ES, par ārējo robežu kontroli atbildīgo iestāžu kompetencē⁽³⁷⁾ ir arī pārbaudīt produktu drošību un atbilstību⁽³⁸⁾.

3. Uzņēmēju uzdevumi un pienākumi

Produktu pārdošana tiešsaistē būtiski atšķiras no pārdošanas fiziskos veikalos gan attiecībā uz pārdošanas veidiem, gan izmantotajām piegādes ķēdēm. Šajā nodaļā analizēsim tiešsaistē pārdoto produktu piegādes ķēdēs iesaistīto uzņēmēju veidus, ņemot vērā piemērojamos ES tiesību aktus un kompetento tirgus uzraudzības iestāžu iespējamās izpildes darbības.

3.1. Ražotāji, pilnvarotie pārstāvji, importētāji un izplatītāji

Produktu vispārējās drošības direktīvā noteikti ražotāju un izplatītāju pienākumi attiecas arī uz tiešsaistē pārdotiem produktiem⁽³⁹⁾. Ražotājiem jānodrošina, lai produkti, kurus tie laiž Savienības tirgū, būtu droši, un izplatītājiem ir jārikojas ar pietiekamu rūpību, lai palīdzētu nodrošināt atbilstību piemērojamajām drošības prasībām⁽⁴⁰⁾. Direktīvā arī noteikta virkne pasākumu, kurus dalībvalstu iestādes var piemērot produktiem, uz kuriem tā attiecas, atbilstoši riska nopietnībai, kā arī pienācīgi ievērojot piesardzības principu⁽⁴¹⁾.

Savienības saskaņošanas tiesību aktos un Regulā (EK) Nr. 765/2008 ir definētas⁽⁴²⁾ visas produktu piegādes ķēdē iesaistīto dalībnieku kategorijas: ražotājs, pilnvarotais pārstāvis, importētājs un izplatītājs. To konkrētie pienākumi ir noteikti Savienības saskaņošanas tiesību aktos atbilstoši to uzdevumiem un iesaistei piegādes ķēdē. Ražotājam ir vislielākā atbildība, jo tas izgatavo produktu, tādējādi pārzina to un spēj novērtēt un pārvaldīt visus potenciālos riskus izstrādes un ražošanas posmos. Importētājam⁽⁴³⁾ un izplatītājam ir mazāka atbildība, jo tie nav iesaistīti ražošanas un atbilstības novērtēšanas posmos. "Zilajā rokasgrāmatā" ir sīki aprakstītas visas uzņēmēju kategorijas un sniegta informācija par to uzdevumiem un pienākumiem. Tā attiecas arī uz tiešsaistes piegādes ķēdi.

3.2. Izpildes pakalpojumu sniedzēji

3.2.1. Izpildes pakalpojumu sniedzēju uzdevumi tiešsaistes piegādes ķēdē

Izpildes pakalpojumi ir jauns uzņēmējdarbības modelis, kuru radījusi e-komercija. Šie uzņēmumi sniedz pakalpojumus citiem uzņēmējiem. Tie parasti uzglabā produktus un, saņemot pasūtījumus, produktus iepakoj un nosūta klientiem. Dažkārt tie arī saņem atgrieztu preci. Izpildes pakalpojumu sniegšanai ir daudzi dažādi darbības scenāriji. Daži izpildes pakalpojumu sniedzēji piedāvā plašu pakalpojumu klāstu, savukārt citi sniedz tikai pamatpakalpojumus. Arī to izmērs un darbības apjoms ir atšķirīgi – no globāliem uzņēmumiem līdz mikrouzņēmumiem.

⁽³⁷⁾ Dažos gadījumos lēmums par atbilstību un drošību jāpieņem tirgus uzraudzības iestādēm, bet citos gadījumos muitas un tirgus uzraudzības iestāde ir viena un tā pati organizācija. Tas ir atkarīgs no tā, kā valsts tirgus uzraudzības iestādes ir organizētas valsts līmenī.

⁽³⁸⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 27. panta 1. un 3. punkts.

⁽³⁹⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 7. apsvērumā ir precizēts, ka direktīva būtu jāattiecinā uz produktiem neatkarīgi no to pārdošanas veida, ieskaitot tālpārdošanu un elektronisko pārdošanu.

⁽⁴⁰⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 3. un 5. pants.

⁽⁴¹⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. pants.

⁽⁴²⁾ Uzņēmēju (ražotājs, pilnvarotais pārstāvis, importētājs un izplatītājs) definīcijas un to pienākumi ir noteikti Regulā (EK) Nr. 765/2008. Turklāt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Lēmumā Nr. 768/2008/EK par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.) ir iekļauti paraugnoteikumi, kas integrējami ar produktiem saistītajos tiesību aktos, un vairāk nekā 10 "jaunās pieejas" direktīvās šie standarta noteikumi jau ir iekļauti, piemēram, Rotaļlietu drošības direktīvā, Zemsprieguma direktīvā, Cīvilo vajadzību sprāgstvielu direktīvā u. c. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:en:PDF>. Šie norādījumi ir izmantojami, neskarot specifiskākas uzņēmēju definīcijas un saistītās prasības, kas noteiktas nozaru tiesību aktos.

⁽⁴³⁾ Tomēr importētājam ir lielāka atbildība nekā izplatītājam.

Šis jaunais izpildes pakalpojumu sniedzēju uzņēmējdarbības modelis rada jautājumus, kas saistīti ar šo uzņēmumu atbildību saskaņā ar ES tiesību aktiem par produktiem. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad uzņēmējs, kurš nodrošina preces, atrodas ārpus ES, un līgums par produkta piegādi tiek noslēgts tieši starp attiecīgo uzņēmēju un patērētāju vai citiem galalietotājiem ES bez identificējama atbildīgā uzņēmēja ES teritorijā (piemēram, importētāja vai pilnvarotā pārstāvja). Šādos gadījumos vienīgais identificējams piegādes ķēdes dalībnieks ES teritorijā nereti ir izpildes pakalpojumu sniedzējs. Pieredze rāda, ka šo uzņēmumu gatavība sadarboties ar iestādēm ir ļoti atšķirīga.

Lai garantētu ātru piegādi ES patērētājiem un citiem galalietotājiem, tiešsaistes uzņēmēju piedāvātos produktus var uzglabāt izpildes pakalpojumu sniedzēji ES. Tāpēc produktus, kurus uzglabā šādi izpildes pakalpojumu sniedzēji, var uzskatīt par piegādātiem izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū un tādējādi – par laistiem Savienības tirgū, it īpaši tad, ja tie ir laisti brīvā apgrozībā pirms tam, kad tie uzglabāti izpildes centrā⁽⁴⁴⁾.

3.2.2. *Izpildes pakalpojumu sniedzēju pienākumi tiešsaistes piegādes ķēdē*

Lai novērtētu izpildes pakalpojumu sniedzēju iespējamus pienākumus saskaņā ar ES tiesību aktiem par produktiem, valsts tirgus uzraudzības iestādēm ir jāzina, vai izpildes pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgais uzņēmējs saskaņā ar definīciju minētajos tiesību aktos.

3.2.2.1. Ražotāji Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē un ražotāji Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē

Ražotājs tiek definēts kā jebkura fiziska vai juridiska persona, kas ražo kādu produktu vai liek šo produktu izveidot [projektēt] vai ražot un laiž šo produktu tirgū ar savu vārdu vai preču zīmi⁽⁴⁵⁾. Izpildes pakalpojumu sniedzēji parasti sniedz produktu glabāšanas, iepakojšanas un piegādes pakalpojumus attiecībā uz produktiem, kurus uzņēmējs jau ir saražojis. Tomēr, ja tie sevi pozicionē kā ražotājus, pievienojot produktiem savu nosaukumu vai preču zīmi, izpildes pakalpojumu sniedzēji jāuzskata par ražotājiem Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē.

Ja izpildes pakalpojumu sniedzēji pozicionē sevi kā ražotājus, pievienojot produktiem savu nosaukumu, preču zīmi vai citu atšķirības zīmi, vai arī tie atjauno produktus, šādi pakalpojumu sniedzēji jāuzskata par ražotājiem saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvu⁽⁴⁶⁾. Turklāt saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta e) punkta iii) apakšpunktu profesionāli piegādes ķēdes dalībnieki tiek uzskatīti par ražotājiem, ciktāl viņu darbība var ietekmēt produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību⁽⁴⁷⁾. Ietekmēt produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību, galvenokārt nozīmē pārveidot produkta struktūru, sastāvu vai noformējumu tādā veidā, kas rada risku cilvēku veselībai un drošībai⁽⁴⁸⁾. Tāpēc, ja piegādes ķēdē ir iekļauti izpildes pakalpojumu sniedzēji un to darbības ietekmē produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību, šie pakalpojumu sniedzēji ir saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvu jāuzskata par ražotājiem.

3.2.2.2. Pilnvarotie pārstāvji Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē un izgatavotāja pārstāvji Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 765/2008 “pilnvarotais pārstāvis” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā un kas ir saņēmusi rakstisku ražotāja pilnvarojumu rīkoties tā vārdā attiecībā uz konkrētiem uzdevumiem⁽⁴⁹⁾. Izpildes pakalpojuma sniedzējus var uzskatīt par pilnvarotajiem pārstāvjiem, ja tie veic uzņēmējdarbību ES un ir saņēmuši rakstisku uzņēmēja, kurš ražo un tirgo preces, pilnvarojumu rīkoties tā vārdā attiecībā uz konkrētiem uzdevumiem.

Lai izpildes pakalpojumu sniedzējus, kuri veic uzņēmējdarbību ES, uzskatītu par izgatavotāja pārstāvjiem saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvu, izgatavotājiem no trešām valstīs ir jāsniedz tiem konkrēta atļauja darboties kā pārstāvjiem⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁴⁾ Šā paskaidrojuma mērķis nav atbildēt uz jautājumu par starpnieka atbildību, un šajā kontekstā izmantotais termins “tiešsaistes uzņēmējs” var neattiekties uz šādiem starpniekiem.

⁽⁴⁵⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 2. panta 3) punkts.

⁽⁴⁶⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta e) punkta i) apakšpunkts.

⁽⁴⁷⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta e) punkta iii) apakšpunkts.

⁽⁴⁸⁾ Skatīt Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta b) punktu.

⁽⁴⁹⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 2. panta 4) punkts.

⁽⁵⁰⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta e) punkts.

3.2.2.3. Importētāji Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē un/vai Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē

Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 765/2008 importētājs tiek definēts kā jebkura fiziska vai juridiska persona, kas veic uzņēmējdarbību ES un kas laiž produktu no trešās valsts Savienības tirgū⁽⁵¹⁾. Izpildes pakalpojumu sniedzēji nelaiž tirgū produktus, kurus tie uzglabā, ja vien tie nav personas, kuras pirmo reizi piedāvā produktus izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū. Šādos gadījumos izpildes pakalpojumu sniedzēji tikai saņem produktus no tiešsaistes pārdevēja, lai sniegtu turpmākus pakalpojumus, tāpēc maz ticams, ka tie tiktu uzskatīti par importētājiem saskaņā ar definīciju Savienības saskaņošanas tiesību aktos par produktiem. Tomēr, analizējot atsevišķus gadījumus, var izrādīties, ka izpildes pakalpojumu sniedzēji ir importētāji saskaņā ar definīciju Savienības saskaņošanas tiesību aktos⁽⁵²⁾.

Atšķirībā no Regulas (EK) Nr. 765/2008 Produktu vispārējās drošības direktīvā importētājs nav definēts; importētājs noteiktos apstākļos tiek uzskatīts par ražotāju (jo īpaši, ja ES nav izgatavotāja pārstāvja)⁽⁵³⁾. Lai efektīvi piemērotu šo jēdzienu, izpildes pakalpojumu sniedzējus var uzskatīt par importētājiem saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvu, ja produkti, kurus tie uzglabā, marķē, iepakoj utt., tiek ievesti no valsts ārpus ES, un šie pakalpojumu sniedzēji tos laiž Savienības tirgū.

3.2.2.4. Izplatītāji Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē un/vai Produktu vispārējās drošības direktīvas nozīmē

Ja izpildes pakalpojumu sniedzējus neuzskata par ražotājiem, pilnvarotajiem pārstāvjiem vai importētājiem un ja to darbības ir plašākas par paku sūtīšanas pakalpojumu sniedzēju darbībām, kurās ietilpst paku muietošana, šķirošana, pārvadāšana un piegāde⁽⁵⁴⁾, tos uzskata par izplatītājiem Regulas (EK) Nr. 765/2008 nozīmē.

Produktu vispārējās drošības direktīvā "izplatītājs" ir jebkurš profesionāls piegādes ķēdes dalībnieks, kura darbība neietekmē produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību⁽⁵⁵⁾. Saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta f) punktu jēdzienam "neietekmē produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību" ir tāda pati nozīme kā minētās direktīvas 2. panta e) punkta iii) apakšpunktā. Ja pēc konkrēto darbību atsevišķas novērtēšanas tiek konstatēts, ka izpildes pakalpojumu sniedzēji neietekmē produkta īpašības, kas ir sakarā ar tā drošību, saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvu tos var uzskatīt par izplatītājiem piegādes ķēdē, izņemot, ja to darbības nav plašākas par paku sūtīšanas pakalpojumu sniedzēju darbībām⁽⁵⁶⁾.

Praksē tas nozīmē, ka, pamatojoties uz Savienības saskaņošanas tiesību aktiem un Produktu vispārējās drošības direktīvu, izpildes pakalpojumu sniedzējiem, kuri atbilst izplatītāju pazīmēm, ir turpmāk aprakstītie pienākumi.

1. Izplatītājiem⁽⁵⁷⁾, darot produktus pieejamus tirgū, jārikojas pietiekami rūpīgi⁽⁵⁸⁾. Šis pienākums ir jebkura ierasti rūpīga un saprātīga uzņēmēja centieni novērst kaitējumu. Izplatītājiem jāspēj pierādīt tirgus uzraudzības iestādēm, ka tie ir rīkojušies pietiekami rūpīgi⁽⁵⁹⁾.
2. Izplatītājiem⁽⁶⁰⁾, pirms produktus darīt pieejamus tirgū, jāpārbauda:
  - a) vai uz produktiem (attiecināmajos gadījumos) ir CE marķējums (ja piemērojams) vai citi obligātie marķējumi;
  - b) vai produktam ir pievienota nepieciešamā pavadošā informācija (piemēram, lietošanas drošības instrukcijas, ES atbilstības deklarācija);

⁽⁵¹⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 2. panta 5) punkts.

⁽⁵²⁾ Norādes var būt nosaukums, reģistrēta preču zīme, kontaktadrese uz produkta un/vai pavaddokumentos.

⁽⁵³⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta e) punkts.

⁽⁵⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 15. decembra Direktīva 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (Pasta pakalpojumu direktīva) (OV L 15, 21.1.1998., 14. lpp.). Skatīt arī šā paziņojuma 3.3.3. punktu par pasta pakalpojumu sniedzējiem.

⁽⁵⁵⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 2. panta f) punkts.

⁽⁵⁶⁾ Pasta pakalpojumu direktīva; skatīt arī šā paziņojuma 3.3.3. punktu par pasta pakalpojumu sniedzējiem.

⁽⁵⁷⁾ Skatīt Komisijas paziņojuma C(2016) 1958 "Zilā rokasgrāmata" 3.4. punktu par izplatītājiem un nozaru tiesību aktus, kas saskaņoti ar paraugnoteikumiem Lēmuma Nr. 768/2008/EK R5. pantā "Izplatītāju pienākumi" un R7. pantā "Uzņēmēju identifikācija". <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:en:PDF>.

⁽⁵⁸⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 5. panta 2. punkts.

⁽⁵⁹⁾ Skatīt arī Komisijas paziņojuma C(2016) 1958 "Zilā rokasgrāmata" 3.4. punktu. "Pietiekami rūpīgi" ir spriestspējas, rūpības, piesardzības, apņēmības un rīcības pakāpe konkrētos apstākļos. Tādējādi atkarībā no apstākļiem izplatītāja pienākums rīkoties "pietiekami rūpīgi" var izpausties dažādi, piemēram, kā uz riskiem balstīta kontroles sistēma.

⁽⁶⁰⁾ Skatīt 57. zemsvītras piezīmi.

- c) vai ir ievērotas valodas prasības attiecībā uz marķējumu, lietošanas instrukcijām un citiem pavaddokumentiem;
  - d) vai ir ievērotas izsekojamības prasības attiecībā uz ražotāju un importētāju.
3. Izplatītājiem ⁽⁶¹⁾ ir pienākums sadarboties ar tirgus uzraudzības iestādēm. Attiecīgajos gadījumos tiem ir pienākums:
- a) uzsākt koriģējošos pasākumus, ja tie uzskata vai tiem ir pamats uzskatīt, ka produkti nav atbilstīgi vai ir bīstami ⁽⁶²⁾;
  - b) palīdzēt tirgus uzraudzības iestādēm identificēt par produktu atbildīgo ražotāju vai importētāju ⁽⁶³⁾;
  - c) pēc pamatota lūguma sadarboties ar iestādēm un sniegt visu informāciju un dokumentus, kas nepieciešami, lai pierādītu atbilstību;
  - d) identificēt ikvienu uzņēmēju, kurš ir piegādājis produktus un kuram šie produkti ir piegādāti, 10 gadu laikā (attiecībā uz saskaņotajiem produktiem) pēc to saņemšanas vai piegādāšanas.

Praksē tas nozīmē, ka izpildes pakalpojumu sniedzējiem, kuri atbilst iepriekš izklāstītajām izplatītāju pazīmēm, jāspēj identificēt un sazināties ar ražotāju un ikvienu citu tiešsaistes uzņēmēju ⁽⁶⁴⁾, ir jāsadarbojas ar iestādēm attiecībā uz jebkādiem koriģējošajiem pasākumiem un iespēju robežās jāuzsāk šādi pasākumi (piemēram, jāaptur piegāde, sazinoties ar ražotāju un jebkuru citu tiešsaistes uzņēmēju).

Visbeidzot, Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 4. punkta c) apakšpunktā paredzēta atļauja dalībvalstu iestādēm vajadzības gadījumā veikt pasākumus, kurus adresē jebkurai citai personai (kas nav ražotājs vai izplatītājs Produktu vispārējās drošības nozīmē), lai panāktu sadarbību produkta radīto apdraudējumu novēršanā, ievērojot samērīguma principu ⁽⁶⁵⁾.

3.3. **Citas iesaistītās personas**

3.3.1. *Deklarētājs saskaņā ar Savienības Muitas kodeksu*

Deklarētājs ir persona, kas iesniedz muitas deklarāciju ⁽⁶⁶⁾. Kompetentās iestādes, veicot tirgus uzraudzības darbības, var pieprasīt deklarētājiem sadarboties.

Savienības Muitas kodeksa 188. un 189. pantā muitas iestādēm ir piešķirtas pilnvaras pārbaudīt muitas deklarāciju un pavaddokumentus, pārbaudīt sniegtās informācijas pareizību, pieprasīt deklarētājam iesniegt jebkādus citus dokumentus, pārbaudīt preces un ņemt paraugus. Deklarētājs uzņemas atbildību par šīm darbībām un sedz ar tām saistītās izmaksas.

3.3.2. *Tiešsaistes starpnieku pakalpojumu sniedzēji*

Uzņēmēji var pārdot produktus tieši patērētājiem un citiem galalietotājiem interneta veikalos un var izmantot arī interneta platformu nodrošinātas tirdzniecības vietas ⁽⁶⁷⁾.

E-komercijas direktīvā ⁽⁶⁸⁾ ir noteikts vispārīgais tiesiskais regulējums elektroniskajai tirdzniecībai ES. Izklāstītie pienākumi cita starpā attiecas uz produktu un pakalpojumu tiešsaistes pārdevējiem vai tiešsaistes reklāmdevējiem, ja tie

⁽⁶¹⁾ Skatīt 57. zemsvītras piezīmi. Turklāt saskaņā ar Lēmuma Nr. 768/2008/EK paraugnoteikumu R31. pantu uzņēmējam jānodrošina, ka tiek veikti visi nepieciešamie koriģējošie pasākumi attiecībā uz visiem attiecīgajiem produktiem, kurus tas darījis pieejamus ES tirgū. Uzņēmējam vajadzības gadījumā jāsadarbojas ar tirgus uzraudzības iestādēm.

⁽⁶²⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 5. panta 2. un 3. punkts.

⁽⁶³⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 5. panta 2. punkts.

⁽⁶⁴⁾ Skatīt 13. zemsvītras piezīmi.

⁽⁶⁵⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 2. punkts.

⁽⁶⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 9. oktobra Regula (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.). Savienības Muitas kodeksa 4. panta 15) punktā "deklarētājs" ir definēts kā persona, kas iesniedz muitas deklarāciju savā vārdā, vai persona, kuras vārdā tiek iesniegta šāda deklarācija.

⁽⁶⁷⁾ Ir uzņēmumi, kuri sniedz gan tiešsaistes starpnieku pakalpojumus, gan izpildes pakalpojumus. To attiecīgie pienākumi ir jāizvērtē atkarībā no darbības jomas, kurā tie konkrētajā gadījumā darbojas.

⁽⁶⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV L 178, 17.7.2000., 1. lpp.).

ir informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji⁽⁶⁹⁾, uz kuriem attiecas minētā direktīva. E-komercijas direktīvu papildina citi ES tiesību akti, jo īpaši ES tiesību akti par patērētājiem un tirdzniecību⁽⁷⁰⁾.

Ar E-komercijas direktīvu tiek arī standartizēti atbrīvojumi no atbildības par trešo personu saturu, kuri attiecas uz tiem informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem, kas darbojas kā starpnieki. Šim mērķim tajā aprakstītas trīs dažādas pakalpojumu kategorijas, no kurām glabāšana [mitināšana] ir visvairāk saistīta produktu drošību un atbilstību⁽⁷¹⁾. Mitināšana nozīmē, ka starpnieku pakalpojumu sniedzējs, piemēram, tiešsaistes tirdzniecības vieta vai tiešsaistes platforma⁽⁷²⁾, pasīvi savā serverī uzglabā un sabiedrībai dara pieejamu informāciju, kuru sniedz pakalpojuma saņēmējs, piemēram, produktu tiešsaistes pārdevējs.

Starpnieku pakalpojumu sniedzējiem, kuri nodrošina mitināšanu, noteiktos apstākļos var būt piemērojams atbrīvojums no atbildības⁽⁷³⁾ attiecībā uz nelikumīgu informāciju, ko sniedz trešās personas, izmantojot to tīklus, vai nelikumīgām darbībām, kuras veic trešās personas, piemēram, informāciju, kas ir autortiesību vai preču zīmju tiesību pārkāpums vai negodīga komercprakse. Lai arī E-komercijas direktīvā nav definēts jēdziens “nelikumīga informācija vai darbība”, šis jēdziens, pamatojoties uz Savienības saskaņošanas tiesību aktiem un Produktu vispārējās drošības direktīvu, var ietvert arī nedrošu un/vai neatbilstīgu produktu piedāvāšanu⁽⁷⁴⁾.

Tomēr uz atbrīvojumiem no atbildības attiecas īpaši nosacījumi. Atbrīvojumi ir piemērojami tikai tad, ja starpnieku pakalpojumu sniedzējiem nav faktiski zināšanu par nelikumīgo darbību vai mitināto informāciju vai pēc šādu ziņu iegūšanas (piemēram, pēc “pietiekami precīza un pamatota” paziņojuma saņemšanas⁽⁷⁵⁾) tie ātri rīkojas, lai izņemtu šādu informāciju vai liegtu tai pieeju. Ja mitināšanas pakalpojumu sniedzēji neizpilda šos nosacījumus, atbrīvojums no atbildības uz tiem neattiecas, tādējādi no tiem var prasīt atbildību par mitināto saturu.

Atbrīvojums no atbildības, kas ir noteikts E-komercijas direktīvā, neietekmē dalībvalstu tiesības izveidot procedūras, kas regulē informācijas izņemšanu vai pieejas liegšanu tai⁽⁷⁶⁾.

Tāpat tiesa vai administratīvā iestāde saskaņā ar dalībvalstu juridisko sistēmu var pieprasīt informācijas pakalpojuma sniedzējam izbeigt vai novērst likuma pārkāpumu, izņemot trešās personas saturu un/vai novērst iespējamo pārkāpumu atkārtēanos nākotnē⁽⁷⁷⁾. Šajā ziņā publiskās iestādes var noteikt konkrētas uzraudzības prasības, ja to darbības joma ir skaidri noteikta, kā aprakstīts šā paziņojuma B daļas 5.2. punktā.

⁽⁶⁹⁾ Skatīt 1. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 9. septembra Direktīvā (ES) 2015/1535, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.); šī definīcija attiecas uz jebkādu pakalpojumu, ko parasti sniedz par atlīdzību, attālināti, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojuma saņēmēja individuāla pieprasījuma.

⁽⁷⁰⁾ Skatīt E-komercijas direktīvas 1. panta 3. punktu. Tādas direktīvas kā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīva 2011/83/ES par patērētāju tiesībām (OV L 304, 22.11.2011., 4. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīva 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū (Negodīgas komercprakses direktīva) (OV L 149, 11.6.2005., 22. lpp.), attiecas uz jebkuru uzņēmēju, kurš atbilst tirgotāja statusam un iesaistās komercdarbībā ar patērētājiem, tostarp elektroniskajā tirdzniecībā. Saskaņā ar Komisijas norādījumiem par Direktīvas 2005/29/EK piemērošanu attiecībā uz trešo personu uzņēmējiem, kuri darbojas, izmantojot platformu, pašai platformai jāveic attiecīgi pasākumi, lai dotu iespēju trešo personu tirgotājiem panākt atbilstību ES tiesību aktiem par patērētājiem un tirdzniecību saistībā ar ES tiesību aktiem par produktiem un/vai produktu drošības tiesību aktu prasībām (tostarp tīmekļa vietnē norādīt CE zīmes, obligātos brīdinājumus, informāciju un marķējumu saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem). Arī nozaru tiesību akti var ietvert marķēšanas prasības tiešsaistes tirdzniecībai, piemēram attiecībā uz tiešsaistē pārdotiem energoproduktiem (Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 518/2014). Komisijas 2016. gada 25. maija vadlīnijas par Direktīvas 2005/29/EK piemērošanu, SWD(2016) 163 final, ir pieejamas vietnē http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_lv.pdf; jo īpaši skatīt 75.-76. lpp.

⁽⁷¹⁾ Citas darbības, kas arī aprakstītas E-komercijas direktīvā, ir: 1) “vienkāršas pārraidīšanas” [direktīvā – vienkāršā līnija] darbības, piemēram, informācijas (ko nodrošina pakalpojuma saņēmējs) pārraide vai piekļuves nodrošināšana sakaru tīklam (piemēram, interneta pakalpojumu sniedzēji), un 2) “kešdarbes” [direktīvā – superātrā līnija] darbības, piemēram, informācijas pārraides efektivitātes uzlabošana (piemēram, datubāzu dublēšana, kopējot sākotnējā servera saturu vispārēja aptvēruma nodrošināšanai).

⁽⁷²⁾ Atsevišķi uzņēmēji veic vairākas darbības. Tie var sniegt mitināšanas pakalpojumus, bet arī tirgoties savā vārdā un var sniegt citus ar e-komerciju saistītus pakalpojumus. Kompetentajām iestādēm attiecīgajā gadījumā vienmēr jānosaka, par ko ir uzskatāms attiecīgais uzņēmējs vai tīmekļa vietne.

⁽⁷³⁾ E-komercijas direktīvas 14. pants.

⁽⁷⁴⁾ Ja šāds piedāvājums ir uzskatāms par nelikumīgu.

⁽⁷⁵⁾ Spriedumā lietā C-324/09 *L'Oréal SA/eBay* Eiropas Savienības Tiesa precizēja, ka jautājums par nosacījumiem atbrīvojuma no atbildības piemērojamībai bija tas, vai *eBay* apzinājās faktus un apstākļus, kas liecināja par nelikumīgo darbību (120.-123. punkts).

⁽⁷⁶⁾ E-komercijas direktīvas 14. panta 3. punkts un 46. apsvēruma.

⁽⁷⁷⁾ E-komercijas direktīvas 14. panta 3. punkts un 47. apsvēruma.

Tomēr saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu dalībvalstis tiešsaistes starpniekiem, piemēram, mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, nevar uzlikt ne vispārēju pienākumu pārraudzīt saturu, ne vispārēju pienākumu aktīvi meklēt faktus vai apstākļus, kas norāda uz nelikumīgu darbību.

Tas nozīmē, ka valstu iestādes nevar noteikt vispārēju pienākumu šādiem starpniekiem aktīvi uzraudzīt visu interneta datplūsmu un meklēt elementus, kas norāda uz tādām nelikumīgām darbībām kā neatbilstīgu vai nedrošu produktu piedāvāšana pārdošanai ⁽⁷⁸⁾. To precizējusi arī Eiropas Savienības Tiesa ⁽⁷⁹⁾.

Tirgus uzraudzības darbību kontekstā, balstoties uz Produktu vispārējās drošības direktīvas, Regulas (EK) Nr. 765/2008 un attiecīgo Savienības saskaņošanas tiesību aktu piemērošanu, E-komercijas direktīvas prasības piemēro gadījumos, kad nedroši un/vai neatbilstīgi produkti tiek pārdoti, izmantojot tiešsaistes starpnieku pakalpojumu sniedzēju. Neatkarīgi no darbībām, kas veiktas pret tiešsaistes starpnieku pakalpojumu sniedzēju, tirgus uzraudzības iestādēm būtu jāveic tirgus uzraudzība, pamatojoties uz piemērojamajām prasībām Produktu vispārējās drošības direktīvā, Regulā (EK) Nr. 765/2008 un attiecīgajos Savienības saskaņošanas tiesību aktos, un arī jāvērs pasākumi pret piegādes ķēdes dalībniekiem (attiecībā uz Produktu vispārējās drošības direktīvu attiecīgi, piemēram, pret ražotāju vai izplatītāju ⁽⁸⁰⁾). Tirgus uzraudzības iestādes, ievērojot samērīguma principu, var novērtēt, kādas darbības katrā atsevišķā gadījumā būtu jāveic. Tādējādi tiktu ņemts vērā riska līmenis, tas, vai uzņēmējs ir identificējams, steidzamība, tas, vai pret attiecīgo produktu pasākumi ir veikti jau iepriekš, u. c. ⁽⁸¹⁾.

3.3.3. Pasta pakalpojumu sniedzēji

Pasta pakalpojumu direktīva neattiecas uz precēm, kurām piemēro ierobežojumus vai aizliegumus. Tomēr dalībvalstis var noteikt nosacījumus pasta pakalpojumu sniegšanai, lai garantētu atbilstību pamatprasībām, piemēram, tīkla drošībai attiecībā uz bīstamu preču pārvadāšanu ⁽⁸²⁾. Tā kā pasta pakalpojumu sniedzējiem jānodrošina sarakstes un piegādāto pasta sūtījumu konfidencialitāte, principā viņi nav atbildīgi par piegādāto sūtījumu saturu. Tomēr pasta pakalpojumu sniedzēju darbu var ietekmēt produktu kontroles, jo sūtījumus, kuros ir produkti, kas pasūtīti no trešām valstīm un kuriem piemēro muitas procedūras, var atvērt un pārbaudīt muitas iestādes ⁽⁸³⁾.

B DAĻA. TIEŠSAISTĒ PĀRDOTO PRODUKTU TIRGUS UZRAUDZĪBAS PRAKTISKIE ASPEKTI

Šajā daļā dalībvalstu iestādēm ir sniegti galvenokārt uz esošo praksi balstīti ieteikumi un daži labas prakses piemēri par tādu produktu tirgus uzraudzību, kas tiek piedāvāti pārdošanai tiešsaistē patērētājiem un citiem galalietotājiem ES ⁽⁸⁴⁾.

1. Tirgus uzraudzības vispārīgie principi

Veicot tirgus uzraudzību gan tradicionālajā, gan tiešsaistes tirgū, dalībvalstu iestādēm jāņem vērā noteikti vispārīgie principi.

⁽⁷⁸⁾ E-komercijas direktīvas 15. pants.

⁽⁷⁹⁾ Skatīt, piemēram, spriedumus lietās C-70/10 SABAM/Scarlet un C-360/10 SABAM/Netlog, kurās Tiesa sprieda, ka E-komercijas direktīva, Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (Autortiesību direktīva) (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuāla īpašuma tiesību piemērošanu (Piemērošanas direktīva) (OV L 195, 2.6.2004., 16. lpp.), kas jāskata kopā un jāskaidro kontekstā ar prasībām, kuras izriet no piemērojamo pamattiesību aizsardzības, ir jāinterpretē tā, ka tās liedz valstu tiesām izdot rīkojumus mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem, pieprasot uzstādīt to serveros uzglabātās pakalpojumu lietotāju informācijas filtrēšanas sistēmu (kas kā profilaktisks pasākums nediskriminējoši attiecas uz visiem šiem lietotājiem, tiek īstenots uz pakalpojuma sniedzēja rēķina un uz neierobežotu laiku), kas var identificēt elektroniskos failus, kuros ir muzikāli, kinematogrāfiski vai audiovizuāli darbi, attiecībā uz kuriem tiesas rīkojumu pieprasītājam, kā tas apgalvo, ir intelektuālā īpašuma tiesības, ar mērķi novērst šo darbu publiskošanu sabiedrībai, ar ko tiek pārkāptas autortiesības.

⁽⁸⁰⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 4. punkts.

⁽⁸¹⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 2. punkts un 18. panta 1. punkta 2) un 3) apakšpunkts. Regulas (EK) Nr. 765/2008 18. panta 4. punkts, 19. panta 1. punkts, 20. panta 2. punkts un 21. pants.

⁽⁸²⁾ Pasta pakalpojumu direktīvas 9. pants un 2. panta 19. punkts.

⁽⁸³⁾ Skatīt Savienības Muitas kodeksa 46., 188. un 189. pantu.

⁽⁸⁴⁾ Dažu iestāžu prakses aprakstus skatīt dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online* un tā pielikumā: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Samērīguma princips⁽⁸⁵⁾ paredz, ka iestādēm jāveic pasākumi, kas ir samērīgi ar produkta radīto risku⁽⁸⁶⁾ un/vai neatbilstības smagumu⁽⁸⁷⁾. Tai pat laikā pienācīgi jāievēro arī piesardzības princips.

Turklāt tirgus uzraudzībai jābūt prioritāri vērstai uz nozīmīgākajiem piegādes ķēdes dalībniekiem un koriģējošie pasākumi jāpieprasa jo īpaši no tiem (izgatavotājiem/ražotājiem vai importētājiem), kuri ir atbildīgi par produkta laišanu Savienības tirgū. Minētā prasība būtu jāizvirza pirms vēršanās pie izplatītāja, kurš atrodas tālāk izplatīšanās ķēdē, vai vienlaicīgi ar to.

Turklāt, lai nodrošinātu efektīvu tirgus uzraudzību, dažādu dalībvalstu iestādēm būtu jāsadarbojas⁽⁸⁸⁾. Tas jo īpaši attiecas uz e-komerciju tās pārrobežu rakstura dēļ.

2. Tiešsaistes tirgus uzraudzības stratēģija un plānošana

Lai nodrošinātu tirgus uzraudzības darbību efektīvu organizāciju, dalībvalstīm ir lietderīgi izstrādāt tirgus uzraudzības stratēģiju attiecībā uz produktiem, kurus piedāvā pārdošanai tiešsaistē. Stratēģija palīdz sabalansēt tiešsaistē piedāvātā plašā produktu klāsta uzraudzības pienākumus ar pārbaūžu veikšanai pieejamajiem resursiem. Minētajā stratēģijā vajadzētu noteikt uzraudzības darbību prioritātes un attiecīgi sadalīt pieejamos resursus. Stratēģijā būtu jāņem vērā tas, ka dalībvalsts iestādes var veikt tirgus uzraudzību gan pēc savas iniciatīvas, gan reaģējot uz konkrētu situāciju.

Veicot tirgus uzraudzību pēc savas iniciatīvas, iestādes kontrolē noteiktas produktu kategorijas vai noteiktus uzņēmējus pēc savas iniciatīvas un ņemot vērā ar risku saistītus kritērijus. Tirgus uzraudzības iestādēm būtu kontrolju veikšanā jāizvirza prioritātes, pievērsties tiem uzņēmējiem, kuri rada vislielāko kaitējumu attiecīgās iestādes teritorijā.

Ja dalībvalsts iestādes veic tirgus uzraudzību reaģējot, tās darbojas pēc informācijas saņemšanas par bīstamu un neatbilstīgu produktu piedāvājumiem tiešsaistē. Reaģējošu tirgus uzraudzību var veikt, izmantojot dažādus informācijas avotus. Efektīvs šādas uzraudzības veids ir pārbaudīt, vai tiešsaistē tiek pārdoti bīstamie produkti, par kuriem ir paziņots ES ātrās brīdināšanas sistēmā bīstamu nepārtikas preču jomā⁽⁸⁹⁾. Citi informācijas avoti, kurus var izmantot šim mērķim, ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) globālais portāls par produktu atsaukumiem⁽⁹⁰⁾, patērētāju sūdzības un informācija, kas saņemta no citām iestādēm, uzņēmējiem un plašsaziņas līdzekļiem.

3. Tiešsaistes tirgus uzraudzības organizācija

Lai veiktu tiešsaistē pārdoto produktu kontroli, ir nepieciešamas dažas specifiskas praktiskas izmaiņas tradicionālajā veidā, kā dalībvalstu iestādes organizē tirgus uzraudzību.

Pamatojoties uz dažu dalībvalstu pieredzi, tirgus uzraudzības iestādēm pieejamo resursu efektīvu izmantošanu var nodrošināt, norīkojot centralizētas struktūrvienības internetā pārdoto bīstamu un neatbilstīgu produktu uzraudzībai un izsekošanai⁽⁹¹⁾⁽⁹²⁾. Kad tiešsaistes uzraudzības struktūrvienība ir identificējusi bīstamus un neatbilstīgus produktus un attiecīgos uzņēmējus, kompetentie inspektori var veikt pārbaudi.

Lai izmeklēšanā varētu efektīvi atklāt bīstamus un neatbilstīgus produktus, tiešsaistes inspektoriem jābūt specifiskām zināšanām un izpratnei par interneta vidi. Šajā ziņā īpašu standartizētu darbības procedūru un vadlīniju izstrāde attiecībā uz tiešsaistē pārdoto produktu uzraudzību dalībvalstu tirgos var:

— palīdzēt tirgus uzraudzības amatpersonām vienā vietā un strukturētā veidā saglabāt un atrast attiecīgu informāciju, kas attiecas uz tiešsaistes izmeklēšanu,

⁽⁸⁵⁾ Pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 765/2008 18. panta 4. punktu un Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 2. punktu.

⁽⁸⁶⁾ Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 2. punkts.

⁽⁸⁷⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008. 18. panta 4. punkts, 19. panta 1. punkts, 20. panta 2. punkts un 21. pants.

⁽⁸⁸⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 24. pantā iestādēm ir noteikts pienākums pēc pieprasījuma sniegt palīdzību un apmainīties gan ar informāciju, gan ar dokumentiem. Skatīt arī dokumentu 2015-IMP-MSG-02rev03 "Tirgus uzraudzības un atbilstības novērtēšanas politika", kuru atbalstījusi Produktu iekšējā tirgus ekspertu grupa, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁸⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm

⁽⁹⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽⁹¹⁾ Dalībvalstu prakse: 5. un 6. piemērs dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹²⁾ Šādas struktūrvienības var, piemēram, racionalizēt tirgus uzraudzību, vienlaikus pārbaudot prasības, kas noteiktas dažādos tiesību aktos (piemēram, produktu drošība, energoefektivitātes marķēšanas prasības).

— uzlabot darbību efektivitāti⁽⁹³⁾.

Turklāt dalībvalstu iestādēm kopā ar Eiropas Komisiju vajadzētu rīkot savstarpējas apmācības un veikt informācijas apmaiņu par paraugpraksi izmeklēšanai tiešsaistē.

Izmeklēšanas pasākumiem tiešsaistē, kas ir saistīti ar produktu drošības tiesību aktu izpildi un ar tiesību aktu par patērētāju ekonomiskajām interesēm izpildi⁽⁹⁴⁾ ir daudz kopīgu iezīmju. Tie nereti tiek vērsti uz viena veida tīmekļa vietnēm vai pat vieniem un tiem pašiem uzņēmējiem. Tādēļ var izrādīties lietderīgi izmeklēšanas pasākumus tiešsaistē, kas saistīti ar abām minētajām jomām, veikt tām pašām centralizētajām struktūrvienībām. Jo īpaši var būt noderīgi, ja par šīm politikas jomām atbild viena un tā pati dalībvalsts iestāde – pašlaik lielākajā daļā dalībvalstu tā arī ir. Šo tiešsaistē veikto izmeklēšanas pasākumu līdzīgo iezīmju dēļ vadlīnijas, kas izstrādātas vienai patērētāju tiesību politikas jomai, var būt noderīgas arī citām politikas jomām.

4. Tiešsaistē veikto izmeklēšanas pasākumu specifika un vajadzības

Kad iedibināta atbilstoša tiešsaistes tirgus uzraudzības stratēģija, plāns un organizācija, dalībvalstu iestādes izmeklēšanu tiešsaistē var veikt daudz efektīvāk. Kad tiek veikta izmeklēšana tiešsaistē, jāņem vērā daži specifiski aspekti un vajadzības.

Viena no lielākajām atšķirībām starp tiešsaistē veiktu izmeklēšanu un izmeklēšanu tradicionālajās piegādes ķēdēs ir iestāžu piekļuve fiziskajiem produktiem. Tiešsaistē veiktajā izmeklēšanā iestādēm jāpārbauda informācija, kas ir pieejama tīmekļa vietnē, kurā produkts tiek piedāvāts pārdošanai, un, ja pastāv šaubas par atbilstību, jāiegūst produktu paraugs. Tradicionālajās piegādes ķēdēs iestādes var samērā vienkārši piekļūt produktu paraugiem no izplatīšanas ķēdes. Attiecībā uz tiešsaistē pārdotiem produktiem tā nav. Ja konkrētā dalībvalstī ir pieejami noteikta produkta krājumi, parauga iegūšana var būt vienkārša. Tomēr, ja produkta krājumi ir pieejami tikai citā dalībvalstī, lai saņemtu paraugus testēšanai, jāizmanto pārrobežu sadarbība, vai arī jāvienojas, ka testēšana tiek veikta produktu atrašanās vietā. Turklāt iestādēm jāiegādājas produktu paraugi tiešsaistē, un šajā nolūkā dalībvalstu tirgus uzraudzības iestādes var veikt kontrolpirkumus, kas tirgus uzraudzības iestādei nodrošina izmeklēšanas priekšrocības tādā ziņā, ka tā iegādājas paraugus anonīmi tāpat kā parasts pircējs⁽⁹⁵⁾.

Vēl viena būtiska atšķirība starp izmeklēšanu tiešsaistē un tradicionālajās piegādes ķēdēs ir grūtības atrast atbildīgos uzņēmējus, lai pieprasītu no viņiem papildu informāciju, produktu paraugus un veiktu citas tirgus uzraudzības darbības. Ja informācija nav viegli pieejama, to uzņēmēju atrašana, kuri piedāvā produktus pārdošanai tiešsaistē, var būt tiešsaistē veiktās izmeklēšanas visgrūtākā daļa. Tādēļ tirgus uzraudzības iestādēm būtu jāizmanto uzņēmēju identificēšanai pieejamie rīki, pieprasot datus no attiecīgajiem informācijas avotiem, tostarp interneta pakalpojumu sniedzējiem, domēnu nosaukumu reģistriem⁽⁹⁶⁾, maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, starpniekiem (piemēram, platformām) un izpildes pakalpojumu sniedzējiem.

Mēģinot iegūt datus par konkrētu uzņēmēju, tirgus uzraudzības iestādēm jāņem vērā personas datu aizsardzības noteikumi (skatīt Datu aizsardzības direktīvu⁽⁹⁷⁾ un, sākot no 2018. gada 25. maija – Vispārīgo datu aizsardzības regulu⁽⁹⁸⁾, kā arī E-privātuma direktīvu⁽⁹⁹⁾). Valsts iestādēm ir jāievēro piemērojamie noteikumi, tādēļ ir ieteicams kompetentajai valsts datu aizsardzības uzraudzības iestādei pārbaudīt šos procesus⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹³⁾ Dalībvalstu prakse: 3. un 4. piemērs dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁴⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/index_en.htm

⁽⁹⁵⁾ Dalībvalstu prakse: 11. piemērs dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹⁶⁾ Domēna nosaukumu reģistru saraksts atrodams vietnē <http://www.iana.org/domains/root/db>.

⁽⁹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Datu aizsardzības direktīva) (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.).

⁽⁹⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁽⁹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

⁽¹⁰⁰⁾ Jāņem vērā, ka šā dokumenta mērķis nav visaptveroši apskatīt visas attiecīgās datu aizsardzības prasības, kas noteiktas ES tiesību aktos.

Visbeidzot, tiešsaistē veiktas izmeklēšanas procesā dalībvalstu iestādēm var būt nepieciešams ievākt pierādījumus par bīstamiem un neatbilstīgiem produktiem. Izmantojot pierādījumu vākšanas metodes, jāņem vērā tas, ka tiešsaistē esošo informāciju var nekvējoties labot un izdzēst no interneta. Dažādi pieejamie tehniskie līdzekļi var palīdzēt nodrošināt to, ka ar tiešsaistē veikto izmeklēšanu saistīti pierādījumi tiek piemērotā veidā reģistrēti, saglabāti un ir vēlāk izmantojami iespējamā tiesvedībā.

5. Ar tiešsaistē pārdotiem produktiem saistītie koriģējošie pasākumi

Dalībvalstu iestādēm ir jāveic koriģējošie pasākumi attiecībā uz bīstamiem un neatbilstīgiem produktiem, kas tiek pārdoti tiešsaistē. Lai to panāktu pārrobežu situācijās, var būt nepieciešama sadarbība ar iestādēm, kas nav attiecīgās dalībvalsts iestādes.

5.1. Koriģējošie pasākumi, kuri ir atkarīgi no uzņēmēja atrašanās vietas

Valsts tirgus uzraudzības iestāžu izpildes panākšanas pilnvaras ierobežo iestāžu teritoriālā kompetence. Tādējādi valsts iestāžu veikto koriģējošo pasākumu iespējas un efektivitāte ir atkarīgas no tā, kur uzņēmējs atrodas. Šajā sadaļā ir aprakstīts, kādas darbības dalībvalstu iestādes var veikt atkarībā no tā identificētā uzņēmēja atrašanās vietas, kurš piegādā bīstamus un neatbilstīgus produktus, un kā iestādes var sadarboties.

5.1.1. Ja uzņēmējs ir iestādes teritoriālajā kompetencē

Ja uzņēmējs atrodas iestādes teritorijā, iestāde var rīkoties saskaņā ar savu kompetenci. Pēc uzņēmēja identificēšanas iestāde var pieprasīt tam iesniegt jebkādus dokumentus, ar kuriem var pierādīt produkta atbilstību (piemēram, ES atbilstības deklarāciju, attiecīgos tehniskos dokumentus, testu ziņojumus u. c.), un veikt pieprasītos koriģējošos pasākumus ⁽¹⁰¹⁾.

5.1.2. Ja uzņēmējs atrodas ES, bet ārpus iestādes teritoriālās kompetences

Ja, veicot uzraudzību tiešsaistē, tiek atklāts, ka bīstamus vai neatbilstīgus produktus piedāvā pārdošanai tāds tiešsaistes tirgotājs, kurš atrodas ES teritorijā, bet ir ārpus izmeklēšanas iestādes teritoriālās kompetences, valstu iestādēm arī vispirms būtu tieši jāsaazinās ar attiecīgo uzņēmēju, lai iegūtu izmeklēšanai nepieciešamo informāciju, vai pēc neatbilstības konstatēšanas jāpieprasa veikt koriģējošos pasākumus ⁽¹⁰²⁾.

Ja uzņēmējs nesadarbojas, valsts iestādei tiek ieteikts izmantot pārrobežu sadarbību šādā veidā ⁽¹⁰³⁾:

- ja A valsts tirgus uzraudzības iestādei atbilstības novērtējumam nepieciešama informācija no uzņēmēja B valstī un uzņēmējs neatbild uz dokumentācijas pieprasījumu, tad A valsts tirgus uzraudzības iestāde var pieprasīt B valsts tirgus uzraudzības iestādes palīdzību ⁽¹⁰⁴⁾,
- ja uzņēmējs atsakās brīvprātīgi veikt koriģējošos pasākumus, A valsts tirgus uzraudzības iestāde ⁽¹⁰⁵⁾ i) veic piespiedu pasākumus attiecībā uz produktiem, kas tiek darīti pieejami tiešsaistē attiecīgās iestādes teritorijā neatkarīgi no tā, ka uzņēmējs atrodas B valstī ⁽¹⁰⁶⁾, un ii) paziņo attiecīgos pasākumus, izmantojot tirgus uzraudzības informācijas un saziņas sistēmu (ICSMS) ⁽¹⁰⁷⁾ / ātrās brīdināšanas sistēmu bīstamu nepārtikas preču jomā (RAPEX). Citu dalībvalstu tirgus uzraudzības iestādēm būtu jāveic turpmāki pārbaudes pasākumi, jāpaziņo par tiem RAPEX sistēmā un/vai saskaņā ar drošības klauzulas procedūru, un konkrēti B valsts tirgus uzraudzības iestādei būtu jāsaazinās ar ražotāju/ES importētāju un jāpieprasa veikt koriģējošos pasākumus saistībā ar visiem attiecīgajiem produktiem ⁽¹⁰⁸⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 19. panta 1. punkts un 21. pants.

⁽¹⁰²⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 19. panta 2. punktā ir noteikts, ka tirgus uzraudzības iestādēm jāsadarbības ar uzņēmējiem attiecībā uz darbībām, kas samazina to produktu radīto risku, kurus šie uzņēmēji dara pieejamus. Nozaru tiesību akti, kas saskaņoti ar paraugnoteikumiem Lēmuma Nr. 768/2008/EK R2. panta 8. punktā, R4. panta 7. punktā un R5. panta 4. punktā, paredz vispārēju pienākumu attiecīgajiem uzņēmējiem veikt koriģējošos pasākumus, lai nodrošinātu produktu atbilstību, ja tie uzskata vai ja tiem ir pamats uzskatīt, ka produkts neatbilst piemērojamajiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem. Turklāt saskaņā ar nozaru tiesību aktiem, kas saskaņoti ar paraugnoteikumu Lēmuma Nr. 768/2008/EK R31. pantā, uzņēmējam jānodrošina, ka attiecībā uz visiem attiecīgajiem produktiem, kas tiek darīti pieejami ES tirgū, tiek veikti visi atbilstošie koriģējošie pasākumi.

⁽¹⁰³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹⁰⁴⁾ Šādas savstarpējās palīdzības juridiskais pamatojums ir noteikts Regulas (EK) Nr. 765/2008 24. panta 2. punktā.

⁽¹⁰⁵⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 19. panta 3. punkts; nozaru tiesību akti, kas saskaņoti ar paraugnoteikumu Lēmuma Nr. 768/2008/EK R31. panta 4. punktā.

⁽¹⁰⁶⁾ Minētais neskar iespēju tirgus uzraudzības iestādēm paralēli veikt pasākumus, kas vērsti pret izplatītājiem, kuri veic uzņēmējdarbību iestādes valstī, lai varētu vērsties pret uzņēmumiem, kuri fiziski atrodas iestādes teritorijā.

⁽¹⁰⁷⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/icsms/>

⁽¹⁰⁸⁾ Saskaņā ar Produktu vispārējās drošības direktīvas 12. pantu un Regulas (EK) Nr. 765/2008 22. pantu, kā arī saskaņā ar Savienības drošības procedūru, kas noteikta nozaru tiesību aktos vai noteikumos, kuri saskaņoti ar paraugnoteikumiem Lēmuma Nr. 768/2008/EK R31. panta 6. un 8. punktā.

Komisija veicina šo sadarbību, nodrošinot attiecīgo dalībvalstu iestāžu kontaktpersonu sarakstu gadījumiem, kad nepieciešama pārrobežu sadarbība ⁽¹⁰⁹⁾.

5.1.3. Ja uzņēmējs atrodas ārpus ES

Ja uzņēmējs atrodas ārpus ES, dalībvalstu iestādēm ir zināmas iespējas piemērot tam pasākumus. Šie uzņēmēji ir jāinformē, ka produktiem, kas tiek piedāvāti pārdošanai tiešsaistē ES klientiem, ir jāatbilst ES prasībām. Tie arī jāinformē par to pienākumiem un tiem jāpieprasa novērst jebkādas neatbilstības. Ja nepieciešams, dalībvalstis var bloķēt tīmekļa vietnes, kurās tiek piedāvāti bīstami vai neatbilstīgi produkti. Produktu vispārējās drošības direktīvas 8. panta 1. punkta d) un e) apakšpunktā dalībvalstīm ir dota atļauja veikt konkrētus pasākumus šajā sakarā. Tāpat saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 765/2008 16. panta 2. punktu tirgus uzraudzības iestādes var veikt nepieciešamos pasākumus, lai izņemtu vai aizliegtu produktus vai arī ierobežotu to pieejamību tirgū.

Sadarbība ar iestādēm citās valstīs var pavērt iespējas šādu situāciju risināšanai. Tāpēc dalībvalstis tiek aicinātas sadarboties ar trešo valstu kompetentajām iestādēm. Dalībvalstis tiek aicinātas informēt Komisiju par šādu sadarbību. Tas ir svarīgi jo īpaši attiecībā uz tādiem jautājumiem, kuru risināšanai varētu būt nepieciešama koordinēta pieeja ES līmenī, lai veicinātu sadarbību izmeklēšanas jomā saistībā ar tādu produktu drošību un atbilstību, ko piedāvā pārdošanai tiešsaistē patērētājiem un citiem galalietotājiem ES. Paziņojumos par bīstamajiem produktiem, ko iesniedz, izmantojot ātrās brīdināšanas sistēmu, dalībvalstīm būtu jānorāda, vai produkts ir ticis pārdots tiešsaistē no trešās valsts un kurā interneta veikalā vai tiešsaistes platformā tas darīts.

Pašlaik jau pastāv viena īpaša starptautiskā produktu drošības sadarbības sistēma, proti, *RAPEX-China*, kuru izveidoja Eiropas Komisijas dienesti un Ķīnas Kvalitātes uzraudzības, inspekciju un karantīnas galvenā pārvalde (AQSIQ) ⁽¹¹⁰⁾.

Ja produkti, kas tiek piedāvāti pārdošanai tiešsaistē, nonāk ES no trešām valstīm, jāveido sadarbība arī starp tirgus uzraudzības iestādēm un muitu, lai kontrolētu un apturētu produktu sūtījumus uz valsts robežas ⁽¹¹¹⁾ ⁽¹¹²⁾. Tas ir ļoti būtiski gadījumos, kad sūtījums tiek nosūtīts no valsts ārpus ES tieši klientam, kurš atrodas ES, un kad ES teritorijā nav neviena uzņēmēja.

5.2. Tiešsaistē pārdotiem produktiem piemērojami specifiskie korigējošie pasākumi

Ja produkti tiek piedāvāti pārdošanai tiešsaistē, valsts tiesību aktos dažos gadījumos var būt noteikta atļauja tirgus uzraudzības iestādēm pieprasīt specifiskus korigējošos pasākumus tiešsaistes starpnieku pakalpojumu sniedzējiem (piemēram, tādiem mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem kā interneta platformas), lai nodrošinātu informācijas izņemšanu no to tīmekļa vietnes vai pieejas liegšanu informācijai attiecībā uz neatbilstīgiem un nedrošiem produktiem. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad pārdevēji atrodas ārpus ES. To sauc par “paziņošanas un rīcības” procedūru ⁽¹¹³⁾.

Lai arī E-komercijas direktīvā šī konkrētā procedūra nav noteikta, direktīvu var uzskatīt par tās pamatu, ciktāl runa ir par nosacījumiem, ar kādiem var piemērot minētās direktīvas 14. panta 1. punktā noteikto atbrīvojumu no atbildības attiecībā uz zināšanām un informētību par attiecīgu informāciju, tās turpmāku izņemšanu vai pieejas liegšanu tai.

⁽¹⁰⁹⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12802/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12803/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm.

⁽¹¹⁰⁾ *RAPEX-China* ļauj regulāri un ātri pārsūtīt datus starp ES un Ķīnas produktu drošības pārvaldi attiecībā uz bīstamiem nepārtikas patēriņa produktiem. Komisija sniedz Ķīnas iestādēm informāciju par bīstamiem patēriņa produktiem no Ķīnas, par kuriem dalībvalstis ir paziņojušas, izmantojot ātrās brīdināšanas sistēmu bīstamu nepārtikas preču jomā (*RAPEX*). Ķīnas iestādes izmeklē šos paziņojumus un, ja iespējams, veic pasākumus pret šiem produktiem, kas var ļaut novērst vai ierobežot šo produktu turpmāku eksportu uz ES.

⁽¹¹¹⁾ Regulas (EK) Nr. 765/2008 27. pants.

⁽¹¹²⁾ Papildu informāciju par sadarbību ar muitu var atrast Komisijas paziņojumā C(2016) 1958 final “Zilā rokasgrāmata” par ES produktu noteikumu īstenošanu, 2016. gads” un dokumentā “Pamatnostādnes par ievesto produktu drošības un atbilstības kontroli”, kas pieejams http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/info_docs/customs/product_safety/guidelines_en.pdf.

⁽¹¹³⁾ Skatīt Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un Sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Tiešsaistes platformas un digitālais vienotais tirgus. Eiropas izdevības un uzdevumi” (25.5.2016.), COM(2016) 288, kas pieejams <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288>.

Tirgus uzraudzības iestādēm būtu jāuztic pilnvaras un resursi izmantot šīs “paziņošanas un rīcības” procedūras tieši vai arī izveidot sadarbību ar savas valsts iestādēm, kuras ir kompetentas īstenot E-komercijas direktīvu⁽¹¹⁴⁾.

Ja starpnieks vēlas, lai tam būtu piemērojams E-komercijas direktīvas 14. panta 1. punktā noteiktais atbrīvojums no atbildības, attiecīgajam tiešsaistes starpniekam ir pienākums pēc tam, kad tam paziņots, piemēram, par nedrošu vai neatbilstīgu produktu, rīkoties ātri un izņemt nelikumīgo informāciju vai liegt tai piekļuvi⁽¹¹⁵⁾. Tālab iestādēm, kuras iesniedz paziņojumu, būtu jāsniedz pietiekami daudz informācijas, lai starpnieku pakalpojumu sniedzēji varētu pienācīgi identificēt attiecīgo nelikumīgo informāciju.

Turklāt, kaut arī E-komercijas direktīvas 15. panta 1. punktā ir paredzēts aizliegums uzlikt vispārēju pienākumu uzraudzīt vai aktīvi meklēt faktus, minētajā pantā noteikts, ka dalībvalstis var noteikt pienākumus starpniekiem nekavējoties informēt kompetentās valsts iestādes par iespējamām veiktajām prettiesiskajām darbībām vai par informāciju, ko sniedz attiecīgo pakalpojumu saņēmēji. Starpniekiem var arī noteikt pienākumu kompetentajām iestādēm pēc to pieprasījuma darīt zināmu informāciju, kas ļauj identificēt tos pakalpojumu saņēmējus, ar kuriem pakalpojumu sniedzējiem ir glabāšanas līgumi.

Lai palīdzētu starpniekiem efektīvi reaģēt un izņemt no tīmekļa vietnes informāciju par nedrošu vai neatbilstīgu produktu piedāvāšanu pārdošanai, dalībvalstu iestādēm ir ieteicams izveidot ciešus kontaktus ar svarīgākajiem starpniekiem, kuri attiecībā uz tiešsaistē pārdotajiem produktiem sniedz mitināšanas pakalpojumus, lai varētu ar tiem ātri sazināties.

Papildus “paziņošanas un rīcības” procedūrām, kas var būt noteiktas valsts tiesību aktos, dažas ES tirgus uzraudzības iestādes, pamatojoties uz attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, var arī bloķēt un slēgt atsevišķas tīmekļa vietnes.

Visbeidzot, attiecībā uz produktu drošības pārvaldības īpašajām funkcijām e-komercijas jomā jāatzīmē, ka pirkumiem tiešsaistē ir tāda priekšrocība, ka pircējus un citus galalietotājus var viegli identificēt, jo, iepērkoties tiešsaistē, tiek darīta pieejama to kontaktinformācija. Tas nozīmē, ka attiecīgie uzņēmēji var daudz efektīvāk sazināties ar klientiem, ja nepieciešams koriģējošais pasākums, piemēram, produkta atsauksana⁽¹¹⁶⁾.

C DAĻA. PATĒRĒTĀJU UN UZŅĒMUMU INFORMĒŠANA PAR TIEŠSAISTĒ PĀRDOTO PRODUKTU DROŠĪBU UN ATBILSTĪBU

Šajā daļā dalībvalstu iestādēm ir sniegts ieskats par paraugpraksi attiecībā uz patērētāju un uzņēmumu informēšanu par problēmām, ko rada tiešsaistē pārdotie bīstamie un neatbilstīgie produkti.

1. Patērētāju informēšana

Viens veids, kā nepieļaut, ka patērētāji tiek pakļauti veselības, drošības un citiem riskiem, ko rada produkti, kas iegādāti tiešsaistē, ir informēt viņus par problēmām, kas saistītas ar pirkumiem tiešsaistē, lai viņi varētu pieņemt apzinātus lēmumus.

Iestādēm ir ieteicams uzlabot patērētāju tiesību aizsardzību, uzraudzības un izpildes panākšanas darbības papildinot ar komunikācijas pasākumiem, kas vērsti uz patērētājiem.

Iestādes varētu izstrādāt uz patērētājiem vērstus saziņas un informācijas rīkus, pamatojoties uz pieņēmumu, ka patērētāji parasti sagaida, ka produkti, kurus tie iegādājas tiešsaistē, ir droši un atbilst attiecīgajiem noteikumiem. Patērētāji ne vienmēr uzreiz spēj saskatīt ar iepirkšanos tiešsaistē saistītos riskus⁽¹¹⁷⁾.

Šīs nodaļas mērķis ir pievērsties diviem aspektiem, kas attiecas uz patērētāju informēšanu: ko patērētājiem vajadzētu zināt un kā dalībvalstu iestādes varētu informēt patērētājus. Šos ierosinājumus var izmantot iespējamās patērētāju informēšanas kampaņās.

⁽¹¹⁴⁾ Sīkāka informācija par šīm saistībām ir noteikta Komisijas dienestu darba dokumentā “Tiešsaistes pakalpojumi, tostarp e-komercija, vienotajā tirgū”, 30. lpp. http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/communication2012/SEC2011_1641_en.pdf.

⁽¹¹⁵⁾ “Paziņošana par apgalvotajām prettiesiskajām darbībām un informāciju var izrādīties nepietiekami precīza (..), tomēr principā tā ir faktors, kas valsts tiesai ir jāņem vērā, lai, ņemot vērā operatoram šādi nodoto informāciju, novērtētu, vai tam ir bijis zināms par faktiem vai apstākļiem, pamatojoties uz kuriem rūpīgam saimnieciskās darbības subjektam būtu bijis jāatklāj nelikumība”, spriedums lietā C-324/09 *L'Oréal SA un citi/eBay International AG un citi*, 122. punkts.

⁽¹¹⁶⁾ Jāņem vērā datu aizsardzības prasības.

⁽¹¹⁷⁾ Skatīt, piemēram dokumentu *The consumer perspective regarding product safety for online purchases*, NVWA, 2016. gads, kas minēts ESAO (2016) izdevumā *Online Product Safety: Trends and Challenges*, OECD Digital Economy Papers No. 261, OECD Publishing, Parīze. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5j1nb5q93jlt-en>.

1.1. **Ko patērētājiem vajadzētu zināt?**

Raugoties no produktu drošības un atbilstības viedokļa, dalībvalstu iestādes var veikt darbības, lai nodrošinātu to, ka patērētāji ir informēti vismaz par šādiem būtiskiem aspektiem attiecībā uz patēriņa produktu tirdzniecību tiešsaistē:

- uz patēriņa produktiem (kurus piedāvā gan tiešsaistē, gan tradicionālajos veikalos) attiecas ļoti dažādas juridiskās prasības, kuru mērķis ir nodrošināt to, lai produkti neapdraud patērētāju veselību un drošību un nerada citus riskus,
- patērētāji, iepērkoties tiešsaistē, būtu jā mudina pārbaudīt, vai ir sniegta obligātā informācija par produktu, piemēram, brīdinājumi un izsekojamības informācija (piemēram, ražotāja un attiecīgā gadījumā importētāja adrese un kontaktinformācija) ⁽¹¹⁸⁾,
- ES dalībvalstu tirgus uzraudzības iestādes savā kompetences jomā ir atbildīgas par tirgus uzraudzību, lai nodrošinātu to, ka pārdošanai piedāvātie produkti ir droši un atbilst piemērojamiem prasībām,
- lai samazinātu risku tiešsaistē iegādāties nedrošus produktus, patērētāji var:
  - pārbaudīt, vai attiecībā uz produktu, kuru tie vēlas iegādāties, ir attiecināti ierobežošanas pasākumi, piemēram, atsaukšana; to var izdarīt RAPEX tīmekļa vietnē ⁽¹¹⁹⁾, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) produktu atsaukumu portālā ⁽¹²⁰⁾ un valsts atsaukumu sarakstos,
  - rūpīgi salīdzināt informāciju, ko sniedzis tiešsaistes pārdevējs, ar informāciju, kas sniegta ražotāja tīmekļa vietnē ⁽¹²¹⁾,
  - sazināties ar pārdevēju vai tīmekļa vietni, lai mēģinātu noskaidrot, vai produkts atbilst attiecīgajām ES prasībām,
- patērētāji būtu jāinformē par iespējamiem rīkiem, kurus var izmantot, lai iesniegtu sūdzības un ziņotu iestādēm par drošības problēmām vai citām neatbilstībām attiecībā uz produktiem, kas iegādāti tiešsaistē. Patērētāji būtu arī jāinformē arī par viņu tiesībām gadījumos, ja produkts tiek atsaukts.

Par produktu kategorijām, attiecībā uz kurām ir vairāk iespējami nopietni riski, negadījumi un traumas, varētu sniegt papildu detalizētu attiecīgās nozares informāciju ⁽¹²²⁾.

1.2. **Kā dalībvalstīm informēt patērētājus par produktu drošības aspektiem, kas jāņem vērā, iepērkoties tiešsaistē?**

Šajā sadaļā aprakstīti konkrēti patērētāju informēšanas rīki un paraugprakse, ko vairākas dalībvalstis jau izmanto, lai informētu patērētājus par produktu drošību tiešsaistē.

1.2.1. *Iestāžu tīmekļa vietnes*

Iestāžu tīmekļa vietnēs var sniegt īsu un aktuālu informāciju par produktu drošības tiesību aktiem, patērētāju tiesībām un uzņēmēju tiesībām un pienākumiem. Šajās tīmekļa vietnēs varētu nodrošināt vietu, kur patērētāji var ierakstīt sūdzības par tiešsaistē pārdoto produktu drošību un/vai neatbilstību.

⁽¹¹⁸⁾ Attiecībā uz šo skatīt arī Komisijas 2016. gada 25. maija vadlīnijas par Direktīvas 2005/29/EK piemērošanu, SWD(2016) 163 final, pieejamas http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_lv.pdf, jo īpaši 75. lappusi par drošības brīdinājumiem par attiecīgo produktu. Skatīt arī, piemēram, 11. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Direktīvā 2009/48/EK par rotaļlietu drošumu (OV L 170, 30.6.2009., 1. lpp.).

⁽¹¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.search

⁽¹²⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽¹²¹⁾ Tiešsaistes pārdevēji un ražotāji ne vienmēr ir viena un tā pati persona. Tiešsaistes pārdevēji var iegādāties preces no ražotājiem un pārdot tās īpaši izveidotās tīmekļa vietnēs (vai ar starpnieku / mitināšanas pakalpojumu sniedzēja starpniecību). Tomēr iespējams arī, ka ražotājs gan izgatavo, gan pārdod produktu pats savā interneta veikalā.

⁽¹²²⁾ Skatīt, piemēram: <http://www.electricalsafetyfirst.org.uk/mediafile/100129855/Buying-Electrical-Goods-Online-A5-Leaflet-2014.pdf>.

1.2.2. Plašsaziņas līdzekļu un informēšanas kampaņu izmantošana

Lai patērētājiem nodotu svarīgākos vēstījumus, iestādes var izmantot plašsaziņas līdzekļus un internetu. Plašsaziņas līdzekļi, ar kuru starpniecību varētu nodot vēstījumu plašākai mērķauditorijai, var būt populāras televīzijas pārraides, specializētas tīmekļa vietnes un preses izdevumi, tostarp patērētāju žurnāli.

Nereti, kad ar produktu drošību saistītas problēmas nonāk ziņu virsrakstos, plašsaziņas līdzekļi paši sazinās ar iestādēm, lūdzot komentārus un intervijas. Tā var būt iespēja iestādēm iepazīstināt patērētājus ar svarīgākajām problēmām, kas saistītas ar produktu iegādi tiešsaistē⁽¹²³⁾.

Iestādes arī tiek aicinātas rīkot izpratnes veicināšanas kampaņas, tostarp sociālajos medijos, pievēršoties tiešsaistē pārdoto produktu drošībai un atbilstībai. Iestādes varētu iekļaut informāciju par to, kādi aspekti jāņem vērā, lai droši iepirktos tiešsaistē.

1.2.3. Patērētāju sūdzību sistēmas

Patērētāju sūdzību sistēmas tirgus uzraudzības iestādēm ir svarīgas, jo tās atklāj bīstamus un neatbilstīgus produktus, kā arī patērētāju bažas un vajadzības⁽¹²⁴⁾. Sūdzības ir labs informācijas avots uzraudzības un patērētāju informēšanas darbību plānošanai. Valsts iestādes varētu skaidri informēt patērētājus par to, a) kad iesniegt sūdzību, b) kā iesniegt sūdzību un c) kura iestāde atbild par sūdzību izskatīšanu.

Dalībvalstis varētu nodrošināt to, ka tiešsaistē ir pieejamas patērētāju sūdzību sistēmas attiecībā uz tiešsaistē pārdotiem bīstamiem un neatbilstīgiem produktiem, ņemot vērā Komisijas Ieteikumu par harmonizētās metodikas izmantošanu patērētāju sūdzību un jautājumu klasificēšanai⁽¹²⁵⁾.

2. Uzņēmēju informēšana

Lai arī atbilstības nodrošināšana ES noteikumiem ir uzņēmēju pienākums, uzņēmēju informēšana par prasībām, kuras tiem jāievēro, palīdz nodrošināt to, ka pie patērētājiem nonāk droši un atbilstīgi produkti. Informācijas pieejamība par piemērojamajiem noteikumiem parasti veicina drošu produktu esamību tirgū, jo tā ietekmē un uzlabo uzņēmēju atbilstības nodrošināšanas attieksmi. Atbilstības nodrošināšana sniedz daudz priekšrocību uzņēmējiem – veicina resursu efektīvu izmantošanu, novērš izmaksas, kas saistītas ar koriģējošajiem pasākumiem, un novērš reputācijas zaudēšanu.

Uzņēmēju informēšana parasti sākas ar piekļuves nodrošināšanu pamatinformācijai par piemērojamajām prasībām un to, kā nodrošināt atbilstību prasībām. Efektivitātes labad informāciju var sniegt par konkrētām jomām vai produktiem. Šajā ziņā tradicionālās informācijas kampaņas, seminārus par drošības un atbilstības tēmām u. c. var pielāgot interneta videi⁽¹²⁶⁾.

Vēl viens veids, kā informēt uzņēmumus, ir izstrādāt konkrēti tiem domātas pamatnostādnes. Šādās pamatnostādnēs var uzsvērt noderīgāko informāciju par to, kā pārdot drošas un atbilstīgas preces tiešsaistē konkrētā teritorijā, kādas prasības ir jāievēro un kādu atbildību uzņemas tiešsaistes uzņēmējs. Turklāt tajās var norādīt, kādi sodi un sankcijas var tikt piemēroti tiešsaistes uzņēmējiem, ja tie pārkāpj piemērojamos tiesību aktus⁽¹²⁷⁾.

⁽¹²³⁾ Dalībvalstu prakse attiecībā uz plašsaziņas līdzekļu izmantošanu patērētāju informēšanai aprakstīta 12. piemērā dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁴⁾ Dalībvalstu prakse: 9. piemērs dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁵⁾ C(2010)3021, http://ec.europa.eu/consumers/archive/strategy/docs/consumer-complaint-recommendation_en.pdf

⁽¹²⁶⁾ Dalībvalstu prakse: 16. piemērs dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽¹²⁷⁾ Prakse: 17. piemērs dokumentā *Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products Sold Online*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> un <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Tā kā ES tirgū pieejamie patēriņa produkti tiek ievesti arī no valstīm ārpus ES, ir svarīgi uzrunāt arī tos uzņēmumus, kuri darbojas ārvalstīs, piemēram, interneta veikalus, kuri atrodas ārpus ES. Viens no pasākumiem varētu būt nodrošināt, ka informācija, kas izstrādāta ES uzņēmumiem, ir pieejama un tiek reklamēta uzņēmumiem, kuri atrodas ārpus ES, piemēram, nozaru izstādēs un sadarbībā ar attiecīgajām tirdzniecības palātām, tirdzniecības veicināšanas un informācijas centriem un vietējām iestādēm, kuras var informēt uzņēmējus trešās valstīs.

Sadarbība ar tiešsaistes platformām var palīdzēt izplatīt/nodot attiecīgo informāciju uzņēmumiem, kuri šajās platformās piedāvā patēriņa produktus ES patērētājiem.

Turklāt ideālā gadījumā, lai nodrošinātu to, ka informācija sasniedz īstos uzņēmumus, svarīgākajās partnervalstīs sadarbībā ar vietējām iestādēm varētu rīkot seminārus, kas būtu koordinēti vai organizēti ES līmenī. Vērtīga būtu arī konkrēti importētājiem domāta apmācība.
